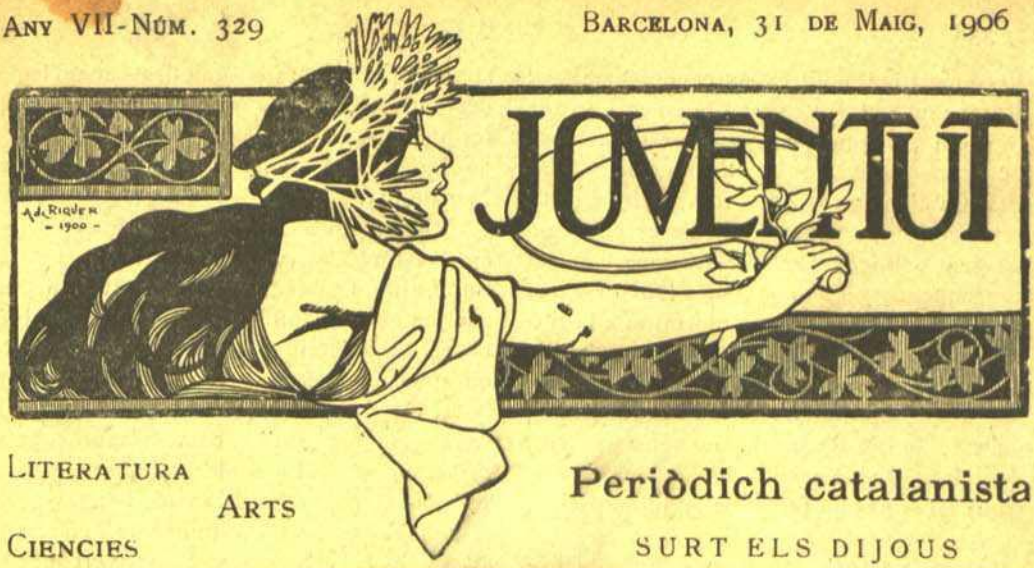
Any VII-Núm. 329 Barcelona, 31 de Maig, 1906

Literatura
Arts
Ciencies

Periòdich catalanista

SURT ELS DIJOUS

Redacció y Administració
Plaça del Teatre, 6, entresol.

Número corrent . . . . . 10 cèntims
» atrassat . . . . . 20 »

SUMARI:

TEXT: La Monarquia contra Catalunya, per R. Miquel y Planas. — Goig, per Antón Benazet. — Pàgines festives: El cinematograf, per Alexandre Font — Desde Paris, per F. Pujulà y Vallès. — Teatres, per Emili Tintorer — Berceuse marine; Chansons, per Violette Bouyer-Karr. — Enrich Ibsen, per Emili Tintorer. — Esperanta fako. — A la «Wagneriana», per D. Bonet y Cembrano — Clavé, per Lluis de Janer. — Noves.

GRAVATS: Enrich Ibsen, retrat per Sebastià Junyent.

LA MONARQUÍA CONTRA CATALUNYA

Donèm al Cèsar lo qui es del Cèsar! Una omissió manifesta enclouen les derreres festes ab les quals Catalunya ha volgut expressar son agrahiment envers determinades personalitats, per haverse eregit en defenedors del bon nom de la nostra terra. Justificat es l'aplaudiment; mes la Historia voldrà saber la causa a la qual se dèu el fenomen *Solidaritat* qui ha permès expressar d'una manera tan unanim el sentiment de Catalunya. Analisèm els fets y esbrinèm les causes precursores dels aconteixements.

Cal arribar fins als temps del doctor Robert, allà en la primera època expansiva del Catalanisme, pera presenciar la naixença de les corrents d'oposició ab que la nostra causa's trobà impensadament en son cami vers la Solidaritat. Com tot apòstol, el malhaurat Doctor ho pressentia bé prou que'l Catalanisme havia necessariament d'acoblar les voluntats de tots els fills de Catalunya en un sol sentiment de Patria; y ell qui era tot bondat, tot atracció, hauria degut conseguirho això per la sola força de simpatia que de sa venerable figura d'apòstol s'estenia arreu.

Mes ay!, no durà gayre aquest estat de coses. Enfront de l'apòstol blanch, els enemichs de Catalunya hi oposaren la figura de l'apòstol roig. La Solidaritat restà quebrantada: en Lerroux, enviat plenipotenciari de l'Empireu de la politica espanyola, fou l'encarregat de dividir els catalans en dos núcleus oposats. Cal reconèixer sinceramente que l'èxit (malaguanyat èxit y malaguanyat talent!) coronà'ls esforços de l'apòstol roig. La Historia farà justicia a n'en Lerroux y no deixarà de reconèixer la funesta influencia d'aquest home excepcional, respecte del qui res deixa preveure encara quina pugui ésser la fi que la sòrt li té reservada. Lo meteix pot acabar com un Robespierre que com un Gaponi.

—

Dividits els catalans per obra d'en Lerroux en dues fraccions qui's combatien ab tota la sanya de qu'eren capables, pot dirse que l'anomenat Banquet de la Victoria (18 de novembre de 1905) marcà'l moment critich, el punt de màxima exacerbació de les males

passions atiades dintre l'ànima dels catalans. Reconegut tot això com a obra d'en Lerroux (no se li pot regatejar aquest mèrit), ens trobèm, donchs, en que l'homenatge de Solidaritat Catalana no'l podia compendre a n'ell: y, en efecte, per una rarissima excepció entre gent politica, el senyor Lerroux ha estat conseqüent y no ha donat may (pot dirse que no l'ha donada) la seva conformitat a la Solidaritat Catalana, la qual, segons sembla, se prepara a combatre ara desesperadament, per quant representa'l terme diametralment oposat a lo qui ha estat son constant punt de mira. Quedèm, donchs, en qu'en Lerroux *no es* pas un factor de la Solidaritat!

—

¿A qui, o a què's dèu, donchs, aquest fenomen que de manera tan radical ha cambiat els termes del problema, tornant les coses a la meteixa situació d'una corrent única en que per un moment les pogué veure'l doctor Robert? No ha d'esser pas dificil determinar la causa eficient d'aquesta transformació: per una part queda demostrat que no es anterior al Banquet de la Victoria. Es precis, donchs, fer la historia *à rebours* partint del 20 de maig, festa de la Solidaritat: aixi passarèm en revista, sempre retrogradant, l'aprobació de la lley contra'ls delictes de lesa patria (y contra l'exèrcit, per ella convertit en *substratum* de la idea de patria); els debats a que donà lloch el projecte de lley; la presentació d'aquest projecte a les Corts; la presentació del meteix al Senat; l'arbitraria suspensió de les garanties constitucionals a la *provincia* de Barcelona a instigació principalment dels elements armats; els fets memorables de la nit del 25 de novembre de 1905... Ja hi som! Aquesta data'ns ha de donar la clau de l'enigma; cal esbrinar dintre d'ella fins a trobarhi la essencia, el principi inicial de la Solidaritat Catalana, car pot assegurarse que, a partir d'aquest moment, les dues grans corrents d'opinió tendiren a unificarse.

—

Els fets d'aquella nit de referencia tingueren, com tot acte humá, factors materials y mòvils més o menys determinats. Respecte dels primers cal deixarlos de banda: primer, perque no'ns interessen; segón, perque no podriem tocar aquest tema sense posarnos tontament en perill. Ara respecte als mòvils, si podèm dir que foren sintetisats en un lema devingut famòs, y de qual adopció cal ferne tot l'honor al qui era aleshores governador de Barcelona. El lema era aquest: PATRIA Y MONARQUIA.

Hi ha en aquest lema sens dubte'ls principis actius als qui's dèu el fenomen de la Solidaritat Catalana. Emperò cal tenir en compte que llur influencia no s'exerci sobre l'esperit de Catalunya en acció directa, sinó obrant com a reactius d'aquest esperit. Per lo tant, es precis desentranyar d'entre ells el qui pugui lògicament ésser tingut com a principi oposat al fenomen del qual ens ocupèm, tal com al considerar tota acció expansiva se'ns fa precis estudiar la tendencia coercitiva preexistent qui es, en cert modo, la justificant d'aquella.

Els dos elements Patria y Monarquia deuen ésser considerats, donchs, separadament. El primer podrà ésser fàcilment eliminat després d'un examen rudimentari. En efecte, la idea de Patria no es aqui més que'l pabelló que cobreix la mercaderia, lo qual se demostra fàcilment tenint en compte: primer, que'l Catalanisme es una tendencia patriótica, en el més pur y enlayrat concepte que del patriotisme pugui establirse; y, segón, que no pertoca'l gallejar de patriotes a n'els qui han estat causa de les més grans vergonyes per que ha degut passar la Patria en els derrers temps y de sos desmembraments.

Queda, donchs, la idea Monarquia, y es a n'aquesta a la qui cal atribuhir virtualment els fets memorables qui de retop iniciaren la corrent de Solidaritat entre tots els catalans. Y que aquesta deducció es lògica, ho confirmaria la sola enumeració dels agravis que Catalunya té rebuts desde que perdé ses atribucions de personalitat autóctona. ¿Qui dubtarà may de que'ls sacrificis imposats a la nostra terra en tot temps tendiren principalment a enfortir un règimen oligàrquich contrari a la nostra tradició nacional eminentment democràtica?

Que Catalunya ha estat despullada de sa personalitat en benefici exclusiu de la institució monàrquica, es un fet històrich reconegut. Y aplicant al cas aquell principi juridich qui senyala'l responsable d'un delicte en aquell qui pot tenirsen per beneficiat, podrèm arribar fàcilment a la conclusió de que

Catalunya ha de considerar en la Monarquia son principal enemich, y per lo tant el sentiment de Solidaritat Catalana adquirirá la significació de protesta antimonàrquica que nosaltres tenim interès en fer ressortir

Y tenim interès en fer ressortir aquest fet perque creyèm que una orientació marcadament antimonàrquica es l'única actualment profitosa pera'l Catalanisme. Si teòricament la doctrina catalanista ha pogut desenrotllarse fins aquí sense significarse respecte de les formes de govern, cal reconèixer qu'en la pràctica la conducta dels catalanistes avuy per avuy sols pot tenir vera eficacia unida ab la oposició al regim monàrquich. Y entenguin tots els catalans que això no serà sinó pagar en la meteixa moneda.

R. Miquel y Planas

GOIG

La Rosa aquella nit sofria, plena d'ansies. Esperava quelcòm y no sabia què. La seva saleta era blanca com una petxina... blanca com les tombes-celdes hont viuen enterrades les serenes y reposades monges.

Els finestrons, bo y ajustats, deixaven entrar una claror pura: la llum ensomniadora de la lluna, que com una hostia d'argent s'espargia pels pobles, mars y planes.

La Rosa de tant en tant parava la orella a la finestra, creyent obrir remors llunyanes. Cansada de tant esperar, li venien desitjos de despullarse y dormir, mes, passejantse amunt y avall, flayrant un ramell de flors que havia tret del pitxer de sobre la calaixera, li anaven passant les hores pausadament y ab dolcesa, embolcallades ab ilusions d'amor. Era un goig, pera ella, gaudir dels perfums d'aquell ramell fet de lliris y roses, festonejats de lilàs...

Dins de la cambra tot flayrava a vida verge. Y la Rosa, sempre pensant en el galàn y les flors, se recordà d'una que'n guardava com recort sagrat, com recort etern. Y, obrint la calaixera, traguè d'una capça una flor seca, sense flayre. Era una rosa. Al contemplar la flor marcida, va pensar unes coses!... Una veu interior li deya que aquella flor era la meteixa que, al punxar el cor d'algú, s'esfullaria propte y esdevindria pols. Que'n guardava de recorts aquella rosa! Li havia donada'l seu galàn, una nit de ball, mentres dançaven. Li havia donada entremitj de paraules apassionades y prometences dolces, y ella l'havia acceptada tota somrihenta, y se l'havia posada al pit, y l'havia lluhida tot el ball.

Una força inexplicable li feu apropar la rosa als llabis y besarla. Les tulles al cruixir semblava que's queixessin, y la besà mès y mès ab el pensament, abstret en el recort d'aquella nit.

A poch un grat cantar li feu oblidar els recorts passats, y, deixant les flors sobre una cadira, s'acostà a la finestra y vegé la cistella dels caramellayres qui, guarnida ab flors boscanes, tot sovint picava als vidres. Y el jovent, entusiasmat, portant la flamanta barretina, cantava ple de goig ab el somriure als llabis. La Rosa, tota contenta, guaytava a son aymant a través dels vidres. Ell prou tenia fita la mirada en la finestra, mes no la ovirava pas.

Al vibrant cantar d'aquella joventut, la Rosa obrí poch a poch la finestra, deixantla mitj ajustada. Ja tenia la cistella dins sa cambra. L'aymant ab les mirades li deya que dintre de la cistella hi trobaria son cor, y ella, ella... si li hagués pogut posar!

A poch sorti de la saleta, y al tornarhi portava dos coloms blanchs, enflocats de cintes de tots colors. Y els lligà a la cistella, y al trèurela ajustà la finestra. Qu'eren hermosos aquells coloms entre cants, y amors, y llum d'argent!...

Un cop hagueren cantat, tot seguit s'allunyaren pera cantar a altres noyes. Y la Rosa, obrint la finestra, els vegé desaparèixer al cap d'avall del carrer, entre la claror de les atxes. Y contemplant el cel y escoltant remors, a voltes ohia'ls cants de la colla qui, perdentse, flotaven per l'espay; y mitj endormiscada la sorprengué'l sol, y ella, plena d'ilusions, abaixà'ls ulls enlluhernats y tancà la finestra.

Sentia quelcòm gran, inexplicable. Un goig immens, ple de pureses... No sabia endevinar que acabava de passar l'Amor per son carrer, y l'havia captivada.

Antòn Benazet

PÁGINES FESTIVES

EL CINEMATÓGRAF

Es dia de festa.

El vestibul del *Cinematógrafo Maravilloso* se troba ple com un ou. L'empleat que despatxa les entrades no pot arribar a donar l'abast.

— Cinch entrades!

— Jo sóch primer, mestre.

— No sé si ho sab que jo ja fa mitja hora que m'espero.

— Donchs jo fa tres quarts.

— Dues de preferencia!

— Una!

— Quatre! —

El públich vinga ferse la competencia pera arribar a la *taquilla*, y el *taquillero* vinga anar separant entrades del talonari.

L'atmósfera comença a ferse irrespirable.

De prompte un empleat obre la porta d'accés a la sala de projeccions, se sent un «aral» sortit de cent boques a la vegada, y la gent se precipita tumultuosament cap a la esmentada porta. No li fa res a n'aquella senyora'l quedar macada a conseqüencia de les empentes: la qüestió es l'entrar aviat pera tenir bon *puesto!* Què se li endona a n'aquest menestral que'l trepitgin y fins li estripin l'americana, si es un dels primers que ha lograt entrar! Y a n'aquestes noyes, què'ls importa que'ls hi rebreguin els vestits! Lo essencial es el veure les películes.

— Faci el favor de no apretar! — fa un senyor petitó y rabaçut.

— ¿Què enrahona? si el que apreta es vostè.

— Jo no faig altra cosa que tornarli la pilota. Vostè ha començat.

— Calli, home, calli. Ab qui té de queixarse es ab el que va fer aquesta porta sense pensar en vostè. Tot lo que li sobra d'alçada li falta d'ample.

— Home, s conceix que vostè déu haver provehit de campanes a totes les iglesies d'Espanya.

— ¿Per què ho diu això?

— Perque's veu que quan anava a estudi s'hi dedicava constantment a fer *campana*. Aposto qualsevol cosa que'l mestre guanyava la mesada molt descansadament ab vostè.

— No insulti, que no hi té cap dret.

— Vostè es el que té la llengua massa llarga.

— Això no m'ho dirà al carrer!

— Li repetiré allí hont ho tingui per conveni ent! —

La cosa sembla que vol embolicarse, mes al arribar aqui la disputa, els dos espectadors busca rahons són empesos per la riuada humana cap a dintre la sala d'espectacles, y ni un ni altre's recorden més de l'incident.

Al estar tothóm instalat comença la simfonia, tocada en un piano atrotinat y greixós per un pianista no menys greixós y atrotinat que'l piano.

Per fi, y després d'haver inferit greus ofenses a l'art de Mozart, s'apaga la electricitat y un subjecte ab cara d'investigador del *timbre* cessant, comença:

— *Señores, va á dar principio á la sesión de cinematógrafo.*

Baño inoportuno! —

El públich, que prevéu ab el titul de la película que aquesta será de broma, deixa escapar un murmuri d'aprobació.

— Renoy que bé está això!

— Mira, mira, no se'n adona que l'altre se li acosta ab la galleda. —

Gran rialla general.

— Quina refrescada!

— L'ha deixat com un peix!

— *La gruta de las lechuzas!*

—Això es bonich: que surtin forces rates pinyades y dimonis.

—Mare, tinch por; anèm que no ho vull veure més.

—Calla, o si no aquest senyor del cap pelat t'agafará.—

El senyor del cap pelat, al sentir que's parla d'ell, se tomba pera conèixer a la persona que li ha trobat aptituts d'espantacriatures, lo que acaba d'esporuguir encara més al nen, que s'arrapa fortament al coll de sa mare.

—Ay mare, fugim!

—Si ho fan de per riure, tonto.

— *Los amores de un gendarme!* — crida l'*anuncia-películes*.

Y el públich riu ab el xascos que li passen al *gendarme*, s'enterneix ab el *Secuestro de siete hermanitos*, y fins s'indigna ab el *Robo é incendio en la India*.

Per fi apareix en la tela l'avis de *último número* al meteix temps que l'empleat del cinematógraf anuncia:

—*Estreno de la sensacional película titulada «¡Todo por el Amor!»*—

Aquesta película si que té verdader èxit! Hi ha situacions pera tots els gustos: desde una fugida amorosa en un llagut, acompanyada al piano ab un vals *Boston*, fins a una tempestat en alta mar ab soroll de llaunes de petroli. Y el final... quin final pera emportarsen al públich! Aquell enamorat que per gelosia mata al seu rival, l'empresonament del matador, la escena final representant el suicidi de la dòna que ab el seu cap ple de pardalets ha estat causa de que un home hagi emprès el cami de cá'n *Taps* y un altre'l de la *cárcel modelo!*...

—Aquesta si que m'ha agradat!—diu un subjecte a la seva dòna al sortir de l'espectacle.—A mi que'm donguin vistes de *cinematógrafo* que un hi pugui apendre. ¿Veus lo que són les dònes? Per mor d'unes faldilles un home de bé que's pert tota la vida, y un altre minyó al cementiri. Ja ho haguera arreglat jo! Una bona vara per les costelles d'aquella bagaça! Ja sóu bona peste les dònes!

—Bé, home, m'ho dius d'un modo que sembla que jo'n tingui la culpa.

—Totes sóu iguals. Si no la feu es perque no teniu ocasió.

—Ay, poca substancia!

—Vés ab compte a contestar malament.

—Però ¿què t'agafa?

—No ho sóch jo dels homes que's deixen malparlar per la dòna. Proba d'alçar el *gallo*, que ja ho veuràs en arribant a casa!—

Lo que pot la sugestió d'un espectacle! La projecció de *¡Todo por el amor!* fins pot ésser causa de una tunda conjugal ab les irremeyables conseqüencies d'escàndol pel vehinat y la corresponent visita a l'alcalde de barri.

No es bo que la gent de sangs fortes vagi a veure drames cinematogràfichs; no tothòm té'l carácter pacifich ni veu les coses baix el punt de vista pràctich com aquest bon vellet que ix també ab la seva esposa del *Cinematógrafo Maravilloso*, tot justament derrera'l matrimoni que va disputant.

—¿T'ha agradat, Madroneta?

—Si, molt, però això ultim ho he trobat massa trist.

—No'n facis cabal. Tot es passar el rato. Diumenge vinent tornarèm, ¿veritat?—

El cinematògraf es la gran institució: pochs quartets, distracció, y estalvi de llum a casa.

ALEXANDRE FONT

DESDE PARIS

LO QUE'S CONTARÁ

Sota'ls vells castanyers qui ab sa pluja de flors encatifen el sol, sota'ls vells castanyers qui regalimen les gotes del derrer xàfech de maig, les taules y cadires de jonchs pintades de blanch hi romanen com un vol de coloms. L'ampla terraça, y l'elegant edifici també blanch, semblen encantats; es gran la soletat que hi regna, una soletat senyorial. No obstant, els moços destacantse per negre roden entorn les taules, atents a l'esguart del regent qui passeja ab olimpica indiferencia per sota la marquesina la llustrosa pitera qui de son pit baixa a protegir sa panxa somniadora. Apar qu'esperen a algú qui dèu arribar, qui dèu haver arribat sens dubte, car els tzigans habillats de vermell, allà derrera'ls vidres, distreuen llurs valsos sensuals qui's van a perdre entre'l fullatge...

Ell es fi, delicat, malaltiç. Trajo de tall francès: americana ab faldilletes, calces *correctament* curtes fins al tormell, protegit per una sabata de xarol punxaguda, barret Rossevelt d'ales planes... Ella es menuda, aixerida, cara de préssech, roja de galtes y coberta per un borriçol moixi ros. Guarda-polç d'a 12 franchs, *(Samaritaine à Pont-Neuf)*, sabates d'a 10'95 franchs avans de tenir el taló de gayrell; barret d'a 8'50.

Tanca'l llibre. La eterna pàgina llegida del natural es força interessant.

Ella ho esguarda tot ab curiositat, ab sos ulls blaus com el troç de cel que s'ovira allà lluny, sobre Saint-Cloud, a través dels núvols. No gosa a beure sa menta qui verdeja en la copa com si el cristall reflexés el fullàm. Ell está impacient, neguitós, violent. ¿Còm rediable no se li ha ocorregut llevarli avans el guarda-polç y ferla passar per cá'n Paquin? Ella somriu, y pensa en coses qui son lluny. Demá els hi contarà, a les amigues que ha deixat a la porta del taller, tot lo que ha vist. Ell está intranquil, y apar esquivar fins la mirada de rehull dels moços. ¿Què'ls hi diria

als seus amichs, si ho sapiguessin?... Derrera del tou de mates qui fa de barana, l'automòvil bleixa com fera encadenada...

La parella s'aixeca y se'n va. Demà ella ho contarà tot a ses amiguetes. Oh, bell reconte de criatura al sentdemà dels Reys! Ella les hi contarà'l vèrtich de la velocitat, els misteris dels caminals del bosch creuats sobre'l llamp; les hi contarà la terraça blanca, y els criats negres, y els musichs vermells, y els arbres y la menta verdes, y els valsos enervadors qui enfollien les cames... y el xalet de Neuilly... Y a la més amiga li confessarà que s'estima més al Georges, el *plombier* del *quartier* de Vincennes, qui tufeja un bon xich més d'home y es menys passiu.

—

Era una sensació estranya la que jo experimentava en ple *boulevard* al costat de mon amich acabat d'arribar de la terra. En mitj de la febrositat del moviment, de la febre d'activitat aparentment sense finalitat determinada, al costat, en mitj del va y-ve vertiginós de les generacions, dels paisos, dels trajos, mon amich me cantava la Terra, els seus amors ab ella, els seus goigs, els seus plahers. Ab un somris d'indiferencia envers tot lo que'ns voltava'm recontava'ls grans drames que l'anyada derrera's desenrotllaren en els seus amors: el núvol inofensiu qui pujà poch a poch de l'horitzó esdevenint esferehidor y qui parí son preny de pedra sobre sa terra pentinada de blats, la mort del gall predilecte, el goig del batre, els banys de sol... Parlava mon amich com encisat, y jo me l'escoltava fruhint el plaher de sentir parlar d'amor. Ell s'havia *donat* a la Terra; ja no era l'egoista aymant, qui passa sobre les coses estimades com protagonista observador, sense deixar en llurs espines ni un parrach d'ell meteix: era l'aymant qui's donava en cos y ànima. En les grans conjuncions d'allà a la montanya, no era ell el qui derrera l'arada ratllava la terra com acariciantla pera que rebés més joyosa la llavor qui més tart ell llençaria ab ample geste; era la terra qui's *feya* acariciar; la terra hermosa, sensual, divina qui l'havia absorbit. Ell s'havia *donat*, havia fet entrega de son ànima a sa estimada. Y jo fruhia en silenci el reconte d'aquest gran drama, car en tota donació personal, el drama hi es. Fruhia'l drama y comparava; comparava ab els *amors* qui creuen el *boulevard* y'm semblava tot hermosament igual, hermosament humà, hermosament manifestació de la meteixa força. La terra, la dòna, el luxo, el vici, hermosos, sensuals, divins, absorbidors, y els homes ditxosament no destinats a ésser protagonistes; els homes, més humans, *donantse*...

El llibre era hermós, però la derrera pàgina de la novela del dia ho era encara més llegida del natural, y a son pas vaig distreurem d'escoltar al promès de la Terra, pera llegirla.

Ell era petit, gras, negre com un carbó; el blanch dels seus ulls era vermell, el vermell dels seus llabis *abiftecats* era morat. Sota son trajo a la moda europea, el vell rey de tribu africana era trist y ridicul. Entre la gent neguitosa, sota son copalta, banyat per la boyra ploranera de Paris, el vell rey de la terra del sol y la nuesa era un renech envers la vida. Ella era alta, hermosa, color de rosa tendra. Ses randes y sedes cruixien a son pas. Ell anava agafat del braç d'ella com deixantse conduhir, y sa mà negra reposava, coberta d'anells, sobre les randes de la mànega com una taca.

Ella caminava indiferenta envers ell, atenta envers la multitut curiosa que'ls seguia. D'aquells amors ella no'n tindria res a contar; sols pretenia que'n parlessin els altres. Ell caminava atent vers ella, indiferent envers la multitut qui democràticament els voltava.

La parella prengué un cotxe y desaparegué volant vers sa tasca. Ella a restar passiva y somniadora pensant en demà, en lo que contarien els periòdichs tafaners. Ell a abocar a raig sobre'l ventre d'ella, blanch com la neu, corrúes d'esclaus, milers de cabanes, centenars de mojades d'aquella terra torrada pel sol. La sang que costaria tot allò quan el ridicul rey tornés allà baix a vestir son llençol y a engrapar son escut!

Aquell crani obtús, aquell maxilar innoble, un cop retornat a son país y assegut devant de son palau de canya, estúpidament anyoradiç y somniador ¿què rediable contaria a son ministeri y seguici de pell negra, relatiu a les pells blanques y als petons color de rosa thé?

F. Pujulá y Vallés

TEATRES

BODAS DE PLATA. — EL AMOR Á OBSCURAS. — LA RETRETA.

Ja tenim aquí les dues clàssiques companyies castellanes de declamació qui, segons consuetut, se fan cada any per aquests vols la competencia disputanse'l públich fi de Barcelona que no sab còm ferho pera lluhir els trajos d'estiu. L'una es a Novetats, l'altra a l'Eldorado.

A Novetats hi ha hagut un petit cambi: Ja no es la Guerrero qui farà les delicies de la *crema* barcelonina. La Guerrero es a guanyar diners a Amèrica. Ens tindrèm d'acontentar ab la Domus, en Palanca y altres petits actors de segona classe qui, per lo menys, ens farán riure un xich a manca d'emocions més fondes.

Per ara han estrenat *Bodas de plata*, de aquell senyor que avans se deya Linares Astray y ara's diu Linares Rivas, no se sab del cert si pera donarse llustre a si meteix o pera donarne a l'autèntich Linares Rivas qui fou ministre y es parent seu. En fi, això del nom poch ens interessa encara que sia curiós. Més curiós que *Bodas de plata*, en que l'autor vol fer un petit curs de didàctica casolana referent a la manera còm deuen educarse'ls fills. L'obra resulta insubstancial, car en la comedia, que té dos actes, hi surt molta gent y no passa res, essent com a tal comedia d'un *infantilisme* cursi; y, per altra banda, les petites disquisicions qu'en ella s'hi intercalen sobre si es millor tractar als fills ab severitat o ab franquesa, no passen de petites vulgaritats de sociòleg a la castellana que aquí ens fan somriure benèvolament. Qu'es buyt tot això!

Com es buyt *Amor á obscuras*, que'ls seus autors els germans Serafí y Joaquim Alvarez Quintero ja's cuyden de batejar ab el nom de *paso de comedia* pera justificar la seva buydor.

En fi, que l'amor entra pels ulls y els ulls no deixen passar el pont que mena al cami del cor, més que a la bellesa, y ay de les lletges! Això'ns demostren la Domus y en Palanca en un petit diàleg a les fosques — que, ab perdó pera la direcció escènica, resulta massa illuminat — escrit ab més traça que originalitat pels dos *chistosos* autors castellans. A mi, si haig de dirho francament, no'm varen convèncer ni la Domus, ni en Palanca, ni la *miss*, que feren massa comedia, ni els autors, qui, donada la estranya situació en que coloquen als dos personatges, més senzill els hi hauria sigut demostrarnos que «*De noche todos los gatos son pardos.*»

També a l'Eldorado hi ha una petita variant. Hi ha un actor català ahir y castellà avuy. *Guardal* S'ha d'anar ab peus de plom pera parlar d'això. Per avuy no'n vull parlar. Potser me decidiré un altre dia.

Parlèm del primer drama estrenat. Un arreglo en castellà molt mal fet. Tampoch parlaré de l'arreglo. M'estimo més parlar del drama.

Se titula *La retreta* y es original d'un alemany, M. Franz-Adam Beyerlein, qui ab aquesta obra, representada per primera vegada'l 29 d'octubre de 1903 al Lessing-Theater, de Berlin, adquirí de cop un renòm y una popularitat considerables. Les altes autoritats militars s'indignaren y fins se conta que'l meteix Kronprinz, qui havia assistit junt ab altres militars a una representació, va ésser arrestat per ordre de l'emperador.

Com que l'assumpto es relliscós, deixo la paraula a un critich francès qui dóna idea ben justa de l'obra: «M. Beyerlein havia tingut ocasió de conèixer l'exèrcit alemany. Al contacte d'una realitat tan brutal les seves facultats emotives reaccionaren. Ja avans l'absolutisme del poder militar alemany havia sigut atacat, denunciat públicament no sols en fulles socialistes, sinó en obres escrites per oficials y escriptors independents. En Beyerlein observà, se documentà, y el resultat de son trevall fou una crítica *acerba*, aspra, però justa, del *món* militar alemany, y una advertencia crudel per'aquell exèrcit tan adulat y glorificat. Però una particularitat fonamental, un vici de la organisació militar alemanya havia especialment cridat la atenció de l'autor: un home no pot sortir de lo que'n diuen classes pera elevarse a oficial. Per bon soldat, per apte, per instruhit, per inteligent que sia, no pot esperar jamay arribar a subtinent. A despit de sos serveys, de la seva instrucció, de la seva inteligencia, restarà sempre dintre dels graus subalterns, puig els graus d'oficial se reserven pera'ls fills de la noblesa y de la burgesia rica. Aquesta lley inflexible crea dintre de l'exèrcit dues classes, dues castes ben diferentes, una de les quals queda servilment sotmesa a l'altra per una disciplina crudel. Donchs bé, pel desenrotllo de la instrucció general aquesta lley apareix naturalment com un abús intolerable que s'infiltra en l'anim dels suboficials saturantlos d'agror, de rencunia y de sorda revolta.»

Aquesta situació, sintetisada en una acció ràpida hàbilment combinada ab una historia d'amor senzilla però emocionant, es en resúm l'obra de l'atrevit autor qui, per altra banda, no's mostra pas com un sectari, sinó com un esperit observador qui sab treure de la realitat els tipos y costums ab una perspicacia envejable. Afegimhi que pera'l gros públich el drama presenta situacions passionals ben intenses y hàbilment portades, y's compendrà l'èxit extraordinari que ha obtingut per tot arreu, però especialment a Alemanya, ahont les representacions se compten per milers.

EMILI TINTORER

BERCEUSE MARINE

La paix du soir descendait sur les choses;
un soir d'avril au déclin pur et lent;
l'azur du jour se nuançait de roses;
une fraîcheur tombait du firmament.

La grande mer reprenait sa berceuse,
le lourd roulis de ses flots printaniers.
Elle disait, d'une voix douloureuse,
tous ses amours — des premiers aux derniers.

«J'aimai d'abord, disait-elle, l'aurore
qui me charmait d'un leurre d'avenir;
oui, je l'aimai Hélas je l'aime encore,
avec l'espoir d'un lointain devenir.

Puis j'adorai les pleins jours de lumière,
les longs jours clairs assoupis de soleils;
les grands midis qui fécondent la terre,
les chauds baisers des chauds rayons vermeils.

Les jour-levant, les midis pleins de gloire
ne m'ont donné ni pitié ni amours:
ils ont passé sur mes luisants de moire
sans un regard sur mes douloureux jours.

...J'ai désiré, longtemps, d'une âme triste,
le soir, plus tendre au pauvre cœur lassé.
...Sous la douceur du gran ciel d'améthyste,
indifférent, le soir pur est passé.

Et maintenant mon âme d'amoureuse,
de tant d'espoirs déçus, de rêves morts,
veut essayer de faire une berceuse
pour endormir les chagrins les plus forts.

Par ma douleur, j'ai compris la souffrance,
tous les sanglots innombrés des humains,
et je voudrais, dans une longue enfance,
bercer les cœurs de bercements certains.

Pour apaiser les pauvres cœurs qui pleurent,
j'ai refoulé mes larmes d'autrefois;
sous le ciel bleu. par mes accents qui leurrent,
je verse en eux ma paix – comme les bois »

Et dans la nuit qui tombait lente et pâle,
comme une mère à son enfant qui dort,
la douce mer, sous la clarté d'opale,
donnait un peu du repos de la mort

CHANSONS

De mes craintes, de mes espoirs,
de mes amours et de mes haines,
je fais parfois, aux tristes soirs,
de douloureuses cantilènes.

Je chante en vers, éperdument,
tous les morts dont mon âme est pleine.
En désirant, en regrettant,
mon cœur ensanglanté se traîne.

J'ai trop détesté, trop chéri;
je voudrais, dans l'indifférence
— ce qui n'a pleuré ni souri —
retourner vers ma calme enfance.

Je revoudrais mon cœur d'enfant
sans trop d'amour, sans trop de haine,
mon cœur nouveau et nonchalant,
pour un mois, pour une semaine,

pour un jour — pour me reposer
de sentir s'affoler mon âme;
pour n'aimer, ni martyriser;
pour oublier mon cœur de femme.

Mais à ceux marqués par la vie
est interdit l'oubli sauveur;
toutes leurs passions: haine, envie,
amour, cruauté, rire, pleur,

dansent en eux la ronde folle
du passé qui revient encor.
...Chaque tendresse qu'on immole
vous hantera jusqu'à la mort.

Et chaque amour que l'on accueille
jusqu'au trépas vous poursuivra.
. .Tout tombe, renaît, feuille à feuille;
après l'automne, hiver suivra...

De mes craintes, de mes espoirs,
de mes amours et de mes haines,
je fais parfois, aux tristes soirs,
de douloureuses cantilènes.

Je chante en vers, éperdument,
tous les morts dont mon âme est pleine.
En désirant, en regrettant,
mon cœur ensanglanté se traîne.

VIOLETTE BOUYER-KARR

ENRICH IBSEN

La mort de l Enrich Ibsen ha sigut aqui molt sentida. Tenia aqui innombrables admiradors entre totes les classes socials. Potser entre'ls pobles de raça llatina en cap com a Catalunya la seva obra havia sigut tan ben compresa y admirada. Jo crech que això's déu a una estranya però evident afinitat de temperament. L'Ibsen fou un apòstol de l'individualisme, y els catalans ho som tots. L'Ibsen fou el més aristòcrata dels revolucionaris, y cada català es un revolucionari *qui té un rey al cos*. Necessariament ens haviem de compendre.

Per això hem sabut guaytar per sobre la espatlla; hem sabut trobar lo que hi ha d'universal y de fonamental en el teatre d'aquest home tan complexe y tan variat. Les costums que descriu no són pas les nostres, però notèm també que l'autor no està conforme ab les costums de la seva terra y que creu que sobre les qüestions essencials de la vida moral, intelectual y política, una gran reforma es necessaria. Y aixi, sota'ls caràcters propris de la vida noruega, l'Ibsen ha sabut donarnos les linies generals y fonamentals de la raça humana.

La seva obra, que no es extraordinariament feconda, puig que's redueix quasi a uns vinticinch drames escrits en cinquanta anys, es d'una gran varietat en sa forma artística, però d'una gran unitat en sa doctrina moral.

Artisticament l'Ibsen ha cultivat tots els genres. Debutà ab drames romàntichs, escriguè drames filosòfichs quan l'abús dels grans somniadors feu necessaria una reacció reflexiva. Sens esforç, més tart, se feu naturalista seguint la crisis inevitable de la literatura que sistematisà a França l'Emili Zola, y acabà en ple simbolisme sintètich, però clar, com a forma més precisa y comprensiva de predicar grans veritats. L'Ibsen ha sabut ésser, potser més com artista que com a pensador, eternament jove. Ell ha caminat constantment al compàs dels temps de tal manera que bé pot dirse, com ha afirmat un critich eminent, que la educació artística de l'Ibsen y la evolució del drama en el sigle XIX són dos fenòmens paralels. Estudiar l'una es resumir l'altra. Y per això es també una gran veritat qu'encara avuy aquest autor com a literat es el més modern entre'ls moderns. La seva teoria estètica pot resumirse aixi: evolució.

Sa doctrina moral se presenta més una. En un prefaci qu'ell meteix va escriure pera la segona edició de *Catilina*—la primera obra seva important, de factura romàntica—esboça ja tot el futur sistema moral qu'en essencia serà sempre'l meteix. «Fer veure'l contrast entre la nostra força y els nostres desitjos, entre la voluntat y la possibilitat, entre la tragicomedia de la humanitat y la de l'individuu.»

Però al puntualisar aquest contrast en ses obres mestres s'inclinarà sempre, individualista convençut, en favor de l'individuu. L'home es lo més gran, lo més sagrat, però l'home té de viure a plena llum y l'amor arriba sempre en sos drames fonent les boyres de la nit. Podria citar aqui innombrables exemples.

Mes l'individuu que voldria l'autor no es pas l'home actual. Aquest no es l'home complert quals facultats s'han desenrotllat conforme a les lleys de la natura, no es l'home qu'estima a qui vol, fa lo que li convé, ni's deixa imposar cap idea, cap veritat sens haverla per si meteix sospesada. L'home d'avuy es l'home-soci qui ha renunciat a sa expansió natural, qui fa concessions, qui creu en dogmes, qui dicta lleys y eternisa costums y convencions. Com en J. J. Rousseau, l'Ibsen afirma que la societat ha envilit a l'home. Però l'Ibsen, al predicar les ventatges de l'aislament moral, no deixa de reconèixer els beneficis de la civilisació. Es a dir: no afirma que l'*estat natural* sia l'estat ideal pera l'home, avans al contrari, creu que la naturalesa dèu ésser corretgida per la educació, qu'es l'obra dels sigles, però creu que aquesta educació progressiva no es l'obra de la societat, sinó dels homes escullits qui viuen tan lluny com poden d'ella y s'esforcen pera dirigirla desde'l seu retir.

Conèixer primer, y desenrotllar després la propria vocació, es la gran tasca de l'home. Lo que l'Ibsen troba qu'escasseja més en el món són les personalitats complertes que tinguin el valor d'ésser lo que són. Es a dir, lo que manquen són caràcters. La humanitat ve a ésser un femer en que s'hi podreixen lentament troços d'ànimes. Es necessaria una refundició. Totes aquestes fraccions d'éssers humans s'haurien de transformar en individuus sencers. «Tots aquests membres dispersos — diu Brand — deurien ressucitar en un nou Adàm jove y fort.»

Aquest home es el qui ha volgut presentar l'Ibsen lluytant ab la societat, no lluytant ab individuus isolats, que'l nostre dret acaba allà hont comença'l dret d'un altre, sinó lluytant ab la societat en conjunt que'ns oposa barreres inútils y molestes pera la expansió de la nostra personalitat. Aixi veyèm que l'Ibsen no renega de l'amistat, ni de l'amor, ni dels sentiments més tendres y generosos qui troben en ell un admirable cantor, però's revolta contra la societat qui pretèn reglamentarlos. Tampoch s'oposa a la gran solidaritat humana qual esforç harmònich dèu menarnos a la perfecció, però declara inadmissibles les grans associacions artificials: l'Estat especialment com a síntesis de totes elles. «Jamay d'un problema d'aritmètica social ne sortirà una llevor d'entusiasme. No es pas una vera epopeya lo que va escriure'l general Moltke, puig qu'ell va matar la poesia de la guerra. Les victories dels alemanys foren el triomf de l'aritmètica. La gloria desapareixerà com els esplendors de l'Egipte colgats per immenses capes de sorra. En Bismarck y els altres vells companys seus, apareixerán com els restes mutilats de la estatua de Memnon assegut sense vida sobre'l pedestal de la llegenda y sense poder cantar al sol del mati.» La nostra ànima està assedegada de bellesa. Y això no ho comprengué may en Bismarck.

Heusaqui còm jutja l'Ibsen, coincidint ab Gœthe, l'obra del gran estat alemany, qu'es l'obra eterna dels grans estats artificials.

En fi, per'apuntar tots els obstacles que s'sposen al lliure desenrotllo de la personalitat humana, l'Ibsen ens fa veure'ls perills de totes les religions. Les religions moren. Al dogmatisarse el dogma mata la religió. Maxim en *Emperador* y *Galileu* anuncia la única forma de religió possible en el pervindre: «El retorn a la naturalesa per l'esperit.» Es a dir, una síntesis de l'ànima humana deslliurada y dels instints purificats. Ella ostentarà la nostra propria bellesa moral dintre de la nostra autònomia de conciencia.

Explicar de quina manera ha desenrotllat l'Ibsen aquestes idees, equivaldria a analisar cada una de les seves obres. Fóra necessari escriure un llibre. Per altra banda, encara que no ab la extensió deguda, ja ho he fet en altre lloch (1). De tots modos, ab ocasió de la seva mort, he cregut més útil y fins més respectuós que donar quatre detalls biogràfichs o explicar algunes anècdotes curioses, apuntar lleugerament els punts cardinals de la pensa d'un dels cervells més extraordinaris que han vibrat en la Vida.

L'home es mort, però l'obra resta. Ella també morirà, que no hi ha res immortal; però com que's tracta de l'obra d'un jove qui mirava endevant quan els seus contemporanis encara fixaven els ulls enrera, jo crech

(1) Pròleg al drama *Quan ens despertarém a'entre'ls morts*. Volúm segón de la biblioteca de JOVENTUT.

qu'ella, moralment y artisticament, serà encara gaudida y meditada per algunes generacions més serenes y més sortoses, qual adveniment sembla l'Ibsen pressentir a pesar de certs pessimismes y defalliments que notém en algún de sos derrers drames.

EMILI TINTORER

ESPERANTA FAKO

La pasintan merkredon 23ªn okazis en Parizo la dua artista kaj literatura kunveno esperantista organizita de la Centra Oficejo. Oni ludis same ol la unuan fojon la teatrajon «Le fluide de John» tradukita en Esperanto de Sinjoro H. Huet je la titolo «Dormu, Dormu!!» kaj «L'heritage Klodarec» amuziga komedio de la konata Sº de Menil, per kiu tre lerte kaj sprite oni montras la bonecon de nia kara lingvo internacia. Plie en tiu kunveno, Sinjoroj Bourlet kaj Cart, famaj esperantistoj faris belajn paroladojn, kaj bonegaj geartistoij kantis kaj ludis esperantajn artistajojn.

Tiu festo sin rimarkis pro ĉeestado en ĝi de frato de Sº Zamenhof, kiu estis salutita de la geĉeestantoj per longedaŭra aplaudado.

Elirante el tiu kunveno, kiu estis jam esperantisto pli fervoriĝis, kiu tute ĝi ne estis, tion tiu ne plu povos diri ĉar li esperantistiĝis.

El passat dimecres, dia 23, tingué lloch a Paris la segona reunió esperantista artistica y literaria, organisada per la Oficina Central. S'hi representaren, com en la primera vegada, l'obra «El fluid de John», traduhida a l'esperanto pel senyor H. Huet baix el titul «Dormu, Dormu!!» y «L'heritage Klodarec», divertida comedia del conegut senyor de Menil, ab la que ab molt d'enginy y esprit se mostra la bondat de nostra estimada llengua internacional. Además, en aquesta reunió, els senyors Bourlet y Cart, famosos esperantistes, pronunciaren bells discursos, y remarcables artistes d'abdós sexes cantaren y representaren produccions artistiques en Esperanto.

Aquesta festa s'ha remarcat per l'asistencia en ella del germá del doctor Zamenhof, qui fou saludat pels concorrents ab un perllongat aplaudiment.

Sortint de la reunió; qui ja era esperantista esdevingué més fervorós; qui no n'era, no ho podrà dir més, car se'n feu.

A LA «WAGNERIANA»

Vetllada d'agradosa remembrança serà pels *amateurs* de la música selecta la que'ns donà la culta associació barcelonina la nit del passat diumenge.

Una artista belga y una altra catalana'ns tingueren sota llur encis durant més de dues hores: Mlle. Alice Chesselet y la senyoreta Concepció Darné; la primera, distingida soprán de la escola moderna estrangera; la segona, aventatjada deixeble del mestre catalá Vidiella.

Ja ben sentada sa fama de pianista, la senyoreta Darné volgué donar son valiós concurs a la simpática artista belga, evidenciant ab aixó la molta consideració que li mereixen les dots de la cantant. Es aquesta, en efecte, una notable artista malgrat sos pochs anys. Sa veu es fresca y clara, y sos accents resulten sincers, ben timbrats y melodiosos. Sa dicció es correcta, y creyém que la perfeccionarà més encara, car té la sort de no adoléixer d'amaneraments. Sa interpretació es ingenua, senzilla y sens *efectes*, no necessitant recursos, ni escamoteigs, ni l'ajuda de l'acompanyament pera dissimular res. Les modulacions envellutades dels cants amorosos y poétichs, els planys de tristor y els deliris de somnis, les suavitats tendrament intencionades dels madrigals, surten de sa boca sens esforç. Tal volta no assoleix, com ha dit un periódich, les grans intensitats d'interpretació, mes té facultats pera conseguirho.

Ens donà a conéixer dues triades cançons de la inspirada compositora francesa Cecile Chaminade; une d'elles, *Chanson Slave*, de gran originalitat y distinció. En l'hermós fragment de l'òpera de Sacchini *Œdipe à Colone* (1787), que sentirem per primer cop a Mlle. de la Rouvière en la presentació a Barcelona de la «Schola Cantorum», estigué admirable Mlle. Chesselet. Dues obres de Massenet, *Pensée d'Automne* y *Amoureuse*, ens donà també, dihent l'última deliciosa-

ment. Els dos bell *lieders* noruechs de Grieg *J'errai par un soir d'eté splendide*, y *Vision*, d'estranya e *insaisissable* melodia, corprengueren de debò a l'auditori per la finura de llur interpretació. En l'aria de Brunilda del *Sigurd*, de Reyer, com en la d'Antigona, de Sacchini, Mlle. Chesselet feu gala de ses remarcables aptituts de soprân dramàtica.

Entremitj d'aquestes obres cantades en francés, la gentil artista, volent oferirnos una proba de la simpatia que li mereix l'esperit de cultura de la nostra terra, cantà en catalâ'l somni d'Elsa del *Lohengrin*; *Sola en mos jorns de pena...*, promovent mostres d'entusiasme. L'Associació Wagneriana correspongué ab un devassall de flors a la finesa de l'artista estrangera qui viu entre nosaltres.

L'èxit de la vetlla foren les dues composicions musicals, també cantades en catalâ, de nostra compatricia Na Carme Karr. Dos veritables *bijoux*. Els lectors de JOVENTUT coneixen prou el temperament artistich d'aquesta escriptora, qui baix el pseudonim de L. Escardot ha assolit lloch preeminent entre nostres prosistes. Res té qu'envejar la compositora a la escriptora. Un delicat temperament de dòna ajudat d'una soperba intuició, donen a les obres de la senyora Karr exquisitats de sentiment, y sovint fan d'elles veritables joyells per llur distinció. El *Prech de Madona Elisenda a Mossèn Hug*, sonet de nostre company Zanné, li ha sugerit un *lied* ple de bon gust y tendresa, sens ni per un instant caure en el perill d'un lirisme exagerat. Hagué d'ésser repetit, com també'l *Tránsit* (del llibre postum de Verdaguer *Al Cel)*, d'ayre ben catalanesch y d'una harmonia exquisida en l'acompanyament. Felicitèm a la distingida colaboradora, o gayrebé redactora de nostra JOVENTUT, augurantli èxits encara majors conforme ses obres vagin essent conegudes y apreciades. Mlle. Chesselet digué abdues cançons catalanes admirablement, amotllant molt bé a nostra parla sa pronunciació de filla del Nort, y la senyoreta Darné l'acompanyà ab força mestria. Les intèrpretes de les cançons de la senyora Karr foren obsequiades pels fills d'aquesta ab magnifichs rams de roses blanques y lliris. El ram destinat a l'artista belga era enllaçat ab les barres catalanes.

La senyoreta Darné, aquí hont ens naixen cada dia pianistes nous, mereix entre ells un lloch força enlayrat per la delicadesa, netedat y elegancia de sa execució. Té la honradesa de l'artista novell qui ha tingut un mestre conciençut, y no gosa apelar a manyes y escamoteigs pera enlluhernar al públich. Sos dits acaricien el teclat sens esforç, delicadament. En *Jeux d'eaux* sembla talment que's senti la fressa dels brolladors d'uns jardins encantats; totes les bruhissors dels degotalls, les suavitats de les aygües en repòs o'ls esclats de les corrents enjogaçades qu'en Ravel ha traslladat al pentâgrama ab gran força descriptiva, la gentil pianista catalana d'actituts naturals y modestes ens ho feu sentir maravellosament. Y en la dificultosa *Sonata en si* (op. 58) de Chopin, feu també gala d'exquisida interpretació.

Ab sessions com la de diumenge l'Associació Wagneriana va prosseguint sa tasca d'*educar* a nostra bona societat. Les *tómbolas* blanques, els balls blanch, les machichas y cake-wals... verts; les romances de sentimentalisme barato, els *couplets grivois*, el *género chico* ab sos equivochs... tot això hi entra a dojo en societats y salons. Y mentres tant els concerts Crikboom son gayrebé deserts, y a la meteixa Wagneriana a voltes fins hi festegen en veu alta parelles preses d'altres entusiasmes que aquells qui deurien portarles allí... Anèm fomentant, donchs, les societats útils pera que puguin ésser ben fecondes; desterrèm frevolitats tontes o malsanes. La bona llevor ja hi es, però cal que s'alci, y espigui y grani. L'artista belga qu'hem tingut ocasió de sentir ha evidenciat lo mancats qu'estèm aquí de bons mestres, y l'abundor que hi ha de mitjanies a les quals l'alabança y el favoritisme han fet uns *arribats*, qui's creuen ab prou forces pera ensenyar als altres lo qu'ells no saben, o lo qu'es pitjor, lo que saben malament. Desitgèm que la «Wagneriana» segueixi perseverant en son empenyo de donarnos sessions com aquesta en que hem tingut ocasió de sentir a les delicades artistes Alice Chesselet y Concepció Darné.

D. BONET Y CEMBRANO

CLAVÉ

La nit es trista; llampega, trona,
regnen tenebres per tot arreu;
dels arbres mústichs la seca fulla
fa caure'l vent.

Sota d'un sàlzer canta una nina,
prop d'una tomba plena de llors;
viudes y soles resten les Muses.
L'Anselm es mort.

Plora'l poeta, lo músich plora;
s'han esfullades les flors de maig...
Ay! ¿Per què'l Geni sols en ses obres
es immortal?

LLUÍS DE JANER

NOVES

El foraster Lerroux s'ha permès, per fi, censurar obertament la solidaritat dels catalans.

Ha deixat passar el gran acte, y després ha vingut, com sempre, a sembrar llevor d'odis africans y de vells fanatismes en aquest país de llibertat.

El poble no l'ha escoltat, perque cada dia l'escolta menys al petit déspota'l bon poble. Però hi ha hagut uns quants ciutadans (uns quants fills de Catalunya encara que sembli mentida) que li han fet costat y l'han aplaudit. Són els eterns esclaus.

En Lerroux cada dia'n trobarà menys, aquí, d'esclaus que facin el jòch del despotisme centralista. Per pit que tingui, s'haurà de convèncer que no es lo meteix manar turbes inconscients que posarse devant d'un poble qui comença a pensar per compte propri; d'un poble quals classes socials, totes en absolut, tenen ja en llur historia'l memorable precedent de la gran abraçada del 20 de maig de 1906.

Fins els més ignorants y cegos s'han adonat ja de que'l Catalanisme significa amor y redempció, y tothòm ho sab que may els partits avençats havien titllat de retrògrada la causa nostra, sinó quan vingueren els Lerroux y comparsa pera desfer ab lluytes de classe la gran obra, ja ben fonamentada, del nacionalisme català.

Això ja ho sab tothòm aquí, y fòra d'aquí ho han vist per ultim fins els correligionaris d'en Lerroux, el qual ab en Moret y ab els enemichs d'Espanya y de Catalunya, a la fi's quedarà sol, contra Catalunya y contra Espanya.

—

Aprofitant la vinguda a Barcelona, ab motiu de les festes de la Solidaritat Catalana, de tanta gent entusiasta de nostra llengua, la comissió organisadora del Congrés Internacional de la meteixa convidà a tots els visitants a inscriures com a congresistes. La quota de 5 pessetes que ha de satisferse en l'acte de la inscripció dóna dret a assistir a totes les sessions del Congrés y al volùm que de ses deliberacions se publiqui.

A JOVENTUT s'admeten inscripcions.

—

La festa ab que'ls finesos celebraren el centenari del naixement de Snellman tinguè lloch el diumenge 13 del corrent, prenenthi part totes les clases socials. Se pronunciaren molts discursos patriòtichs, emperò'l que més enhardí y entusiasmà al poble fou el del catedràtich doctor Krohn, home tan modest com afable, qui per sa vehemencia y persuassió, ensemps que per sa finesa y noblesa, ha merescut el respecte de sos compatricis. El públich tornà a cantar el *Desperta Suomi*, que no cantava de molts anys, y aquella gent del Nort, qui tan poques vegades s'entusiasma, ho ha fet ara ab la cultura, respecte y transigencia que la caracterisen. Vint mil finlandesos quals cognoms tenen deix foraster, han demanat (la *Gazeta*'n porta la llista) que'ls hi fossin cambiats per altres finesos de soca y arrel.

—

El nostre governador senyor duch de Bivona, tan aficionat a anar a Madrid a rebre instruccions, no s'ha descuydat d'anarhi després de les festes de la Solidaritat, com no n'havia prescindit avans de que's celebressin.

No sabèm si allavors anà a predir el fracàs (!) de dites festes: lo que sabèm es que ara, lo primer que ha dit al govern, es que'ls vidres del vagó del tren en que anava en Salmerón a Madrid, havien sigut trencats per una pedrada al sortir dit tren de Barcelona.

Ab aytal noticia el duch de Bivona ha evidenciat el triomf del centralisme contra la Solidaritat.

Y quin triomf! Una pedrada! Un vidre trencat per algún lerrouxista *incivil!* Y es tot un governador *civil* qui ho pregona!

D'això plora la criatura, d'això plora'l govern: de no podershi fer a pedrades y contra lley (com èls trinxerayres mal criats) ab les aspiracions dels catalans. Que no ho faci, perque ell si que, pobret, té'l *tejado de vidrio.*

—

El passat diumenge en la Escola Horaciana's celebrà una festa escolar ben lluhida per cert.

Els alumnes recitaren poesies de Maragall, A. Mestres, Guanyabens y Iglesias, cantaren escullides cançons catalanes y desempenyaren una comedia titulada *Germanor*, original d'un dels professors d'alli, y a més una altra de l'autor clàssich Lope de Rueda.

Els alumnes se distingiren notablement en totes les parts de que constava'l programa.

—

Publicacions rebudes:

Clar y català, per Marcel Riu. Rectificació dels falsejaments histórichs y refutació de les calumnies y falses apreciacions que respecte al Catalanisme y a la Solidaritat Catalana conté l'article *Mi Evangelio*, de don A. Lerroux. Totjust sortit de la presó nostre bon amich y company de Catalanisme, en Marcel Riu, reprèn la lluyta generosament en defensa de nostres ideals ultratjats per

l'*amigo del pueblo*, y en un fascicle qui no té desperdici posa en evidencia les flagrants contradiccions y grolleries d'aqueix home, reivindicant la veritable democracia del nostre moviment nacionalista, per en Lerroux vanament falsejada o desmentida. En els actuals moments cal que sia llegit per tothòm el fascicle d'en Riu; cal sobre tot que'l llegeixin les classes trevalladores y acabin d'obrir els ulls pera veure tota la miseria qu'envolta a n'aquell home a qui un jorn tingueren per idol. L'obra d'en Riu es d'un alt interès social, y el poble en pes déu estar agrahit a n'aquest bon company nostre, lluytador infatigable per la causa de Catalunya y de la llibertat. El preu d'aquest fascicle es sols 10 cèntims.

Monòlechs y quadros, per Emili Vilanova. Constitueix aquesta celecció d'articles, el volùm cinquè de les obres completes d'Emili Vilanova, que ab tant d'èxit ve publicant la *Ilustració Catalana*. Preu, 3 pessetes.

Homenatge a Clavé. Hem rebut un exemplar d'aquesta cantata, lletra de Conrat Roure, música de Joseph Ribera Miró, que's posarà a la venda'l proxim diumenge dia 3 de juny, ab motiu de la colocació d'una placa commemorativa en la casa en que morí l'insigne patrici català. A fi de cobrir els gastos que dit Homenatge ocasioni, s'ha obert una suscripció admetentse'ls donatius en el local de la societat choral «Euterpe», Lladó, 7, principal, y en les redaccions dels periòdichs qui se serveixin obrirla ab dit fi.

J. A. Clavé en 1854. De la meteixa societat «Euterpe» hem rebut una fotografia del fundador dels chors catalans en época en que començaven a revelarse en ell les disposicions y entusiasmes musicals, qui tanta gloria havien de darli més endevant.

Concurs de banderes. L'«Associació Regionalista» de Terrassa'ns ha enviat el cartell del gran aplech y concurs de banderes que ha organisat a La Mata de Mura, pera celebrarse'l dia 4 de juny. Se concedirà un premi y els accèssits que's creguin convenients. Essentnos impossible reproduhir en tota sa extensió'l cartell d'aquest important concurs, fem avinent que tothòm qui desitgi detalls, pot dirigirse a qualsevol dels senyors qui formen el jurat y qui són els següents: Joaquim Vancells, Pere Viver, y Joan Llongueras.

Jochs Florals de Badalona. Com cada any, el centre catalanista «Gent Nova», de Badalona, ha organisat els Jochs Florals de la pròxima festa major, que tindràn lloch el dia 15 d'agost. S'ofereixen déu premis, devent remetres els tres alls al secretari del jurat, en el domicili de «Gent Nova», carrer d'en Lluch, 51, 53 y 55, Badalona, avans del 15 de juliol. El jurat qualificador estarà compost pels senyors: Santiago Gubern, president; Trinitat Monegal, vispresident; Geroni Estrany, J. Pous y Pagès, Emili Tintorer y Pompeu Crehuet, vocals; Joan Amigó y Barriga, secretari.

Centre Industrial de Sabadell. S'ha publicat el cartell del certamen literari organisat per aquesta societat y que déu celebrarse'l dia primer d'agost. S'ofereixen onze premis. Els trevalls han d'ésser remesos al secretari del jurat (carrer de Gracia, 134), per tot el dia 10 de juliol. El jurat està compost pels senyors Francesch Matheu, president; Miquel S. Oliver, vispresident; Manel Folguera y Durán, Mossèn Joseph Cardona, pbre., Joan Llongueras, Manel Ribot y Serra, vocals; Domingo Serdà y Simó, secretari.

Jochs Florals d'Hostalrich. Hem rebut la convocatoria pera'ls pròxims Jochs Florals d'Hostalrich, que com de consuetut deuen celebrarse'l dia 2 de juliol, festa major de dita vila. S'ofereixen déu premis. Les composicions que hi optin hauràn d'ésser remeses al president del jurat, en Domingo Pou y Lladó (Major, 55, Hostalrich), avans del dia 20 del proxim Juny. El jurat qualificador està constituhit pels senyors Domingo Pou y Lladó, president; Magí Sandiumenge y Puig, Lluis Salvador y Sarrà, Victori Bisbal, Manel López y Coll, Francesch Flaquer, vocals; Joseph Gomis Oromi, secretari.

Fidel Giró impressor. — Carrer de Valencia, 233.

JOVENTUT

SETMANARI CATALANISTA

(SURT ELS DIJOUS)

ARTS, CIENCIES, LITERATURA

—

Setze pàgines de text setmanals. Repartiment periòdich als suscriptors de notables obres catalanes y traduccions de les més renomenades de l'estranger

Els trevalls se publiquen baix la exclusiva responsabilitat de llurs autors.

No s'admeten els que no sien inèdits.

No's tornen els originals.

Se donarà compte de les obres rebudes en aquesta redacció, y de les que ho mereixin se'n farà crítica.

Preus de suscripció:

CATALUNYA:	Un any.	8	Pessetes
»	Mitj any.	4'50	»
»	Trimestre.	2'25	»
ALTRES REGIONS D'ESPANYA:			
	Un any.	9	»
ESTRANGER:	Un any.	10	Franchs.
Número corrent.	. . . . .	10	Cèntims.
» atrassat.	. . . . .	20	»